

Γεμμοι

Κύπρος → Γαλλία
Albert Goudry
Ευρυβιάδης Φραγκούδης
Φύβ. φαινόμενα (σεισμοί)
Πάφος
Σαλαμίνα
Μεγαλλία
Ράλλι

Η ΝΗΣΟΣ ΚΥΠΡΟΣ
κατὰ τὸν Γάλλον ALBERT
GOUDRY

(Μετάφρασις κ. ΕΥΡΥΒΙΑΔΟΥ.
ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ.)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ἡγουμ. φύλλου.)

Ἡ ἱστορία ἀνέγραψε τοὺς λαβόντας
χώραν εἰς Κύπρον σεισμούς. Ὁ Σενέκας
λέγει ὅτι ἡ Πάφος συνεχῶς κατηρημώ-
θη ὑπὸ τούτων· ὁ Εὐσέβιος ἀναφέρει ὅτι,
πλέον ἢ ἅπαζ, ἐπὶ Αὐγούστου, ἡ νῆσος ἐ-
δονήθη. Κατὰ τὸν Paul Diacre, τρεῖς
τῆς Κύπρου πόλεις κατέπεσεν ἐπὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Οὐεσπεσιανού, κατὰ δὲ
τὸν Marianus Scotus, ἐπὶ τοῦ Τίτου
ὕψος τι τῆς Κύπρου ἐθραύσθη κατὰ τὴν
ἀκρόρειαν καὶ ἐσφενδόνισε τοσοῦτον πῦρ,
ὥστε κατέκαυσε τὰς πλησίον χώρας καὶ πό-
λεις μετὰ τῶν κατοίκων των. Ἡ διήγη-
σις αὕτη ἔχει τὸ ὑπερβολικόν, διότι ἡ
νῆσος οὐδὲν ἐμφανίζει ἡφαισείου ἵχνος, καὶ
οἱ γεωλόγοι ἐν γνωρίζουσι ποράδειγμα
σεισμοῦ τοιοῦτον παράγοντος ἀποτίλι-
σμα. Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Cedren-
nus, ἡ πόλις τῆς Σαλαμίνας ἐν Κύπρῳ
ἀντεστράφη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μεγά-
λου Κωνσταντίνου. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ὑ-
πῆρξαν ἀρκούντως σθεναρὰ ὥστε νὰ ταρα-
ξοῦν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' οὐχὶ τὴν
φυσικὴν τάξιν· οἱ μεγάλοι τινάγμοι τοῦ
φύσικου κόσμου παρῆλθον.

Τοιαῦτά εἰσι τὰ κυριώτερα συμβάντα
τῆς γεωλογικῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου· ὅ-
ποια ὑπῆρξαν γὰρ ἀποτιλέσματα; εἰς τί
κατέληξαν τοσοῦτω ἐκτενεῖς σχηματισμοί,
τοσοῦτω τρομεραὶ ἀνιτροπαί; ἐν τῇ ἐ-
ξάρσει των, τὰ ὄρη ἄφησαν μετὰ αὐ-
τῶν κεντρικὰ πεδία, ἅτινα ἐκτενιόμενα ἀ-
διακόπως ἀπὸ τῆς δυτικῆς ἄχρι τῆς ἀ-
νατολικῆς ἀκτῆς φαίνονται ὡσεὶ ἀτελεύ-
τητος ὁδός, προωρισμένη νὰ συνδέῃ πάν

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002

ΕΦΗΜ: ...Αφίδια... ΗΜΕΡ. 23/4-2/882

τα τὰ μέρη τῆς νήσου. Ἐκτὸς τούτου
ταινία γῆς τεινωτάτη παράκειται σχεδὸν
παντοῦ ταῖς ἀκταῖς, δίκην ρυμοτομημέ
νης λεωφόρου σχηματισθείσης ὅπως ἐπη
ται τῇ θαλάσῃ ἄχρῃ τῶν ὀρεινοτέρων
περιοχῶν. Εἰς τοιαύτας θαυμαστούς διατά
ξεις ἐπὶ τῇ τῶν συγκοινωνιῶν εὐχερείᾳ,
ἡ Κύπρος κέκτηται τὸ προσὸν νὰ ᾔναι
οὕτω διатеθειμένη, ὥστε ὀλίγοι ἰόποι
παρέχουσιν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἰδίαν
αὐτῶν ἐπιφάνειαν, τοιαύτην ἔκτασιν ἁ
κτῶν· οἱ γεωπόνοι τυγχάνουσι τοσούτω
ἐγγὺς τῶν αἰγιαλῶν ὥστε δύνανται νὰ
ἐπιβιβάζωσι τὰ προϊόντα τῶν ἐπὶ τῶν
πλούϊων. Ὁ πολιτισμὸς ἔβη γοργῶς πρὸς
τὰ πρόσω ἐν τούτῳ, ἐνθα ἡ φύσις συνή
χειρε τοσαύτας συγκοινωνίας εὐχερείας.

Οἱ Κύπριοι οὐδόλως ἠναγκάζοντο νὰ
διαπλέωσι τὰς θαλάσσας πρὸς ἐκζήτη
σιν θησαυρῶν· Εὐρίσκον τὰ πλούτη ἐν
τῇ ἰοίῳ αὐτῶν ἐδάφει. Τὰ Ὀλύμπια ὅ
ῃ βρίθυσσι μετάλλων, ἅπερ ἐν ἐκμε
ταλλεύονται σήμερον, ἀλλ' ἄλλοτε ἐξεμε
ταλλεύθησαν ἐν δὴ ἐπὶ μεγάλης ἀκτίνος.
Ἀπαντᾷ τις πολλαχού τῆς νήσου ἀπεί
ρους σκωριῶν σωρούς προερχομένους ἐξ
ἀρχαίων χυτηρίων χαλκοῦ. Οἱ σύγχρο
νοὶ Κύπριοι δὲν φαντάζονται ὅτι ἄλλοτε
ἡ βιὸς ἡμετέρα ἦν ἀρκούντως ἀνεπτυγμέ
νη, ὅπως τύσαι σκωριῶν ποσότητες ἐξέλ
θωσιν ἐκ τῆς χειρὸς τῶν ἀνθρώπων, ἐν
ταῖς χαρακτηρίζουσιν ὡς προϊόντα ἀρχαί
ων ἡφαιστειῶν. Κατὰ γὰρ Πλίνιον, ὁ Κινύ
ρας, ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν, ἀνεκάλυψε τὴν
τέχνην τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ χαλκοῦ.
οὗτος ἐφιῦρεν ἐπίσης τὴν λαβίδα, τὴν
σφύραν, τὸν μοχλὸν καὶ τὸν ἄκμονα. Ἡ
τοῦ χαλκοῦ ἐκμετάλλευσις, καθ' ἣν ἐπο
χὴν ἦσαν σπανιύτατα τὰ μέταλλα, κατέ
στη διὰ τὴν Κύπρον πηγὴ ὑπεριέτρουπλου

του. Συνήξροισα πολλὰς τοιαύτας σκυρί
 ας· ὁ κ. Teggil ὅστις τὰς εἶχεν ἀναλύσῃ,
 ξὺν ἀπήνησεν ἢ ἵχνη χαλκοῦ, ὅπερ ἀπο
 δείκνυσιν τὴν δεξιότητα τῶν ἀρχαίων ἐκ
 μεταλλευτῶν. Τοῦ Κυπρίου χαλκοῦ ἐγέ
 νετο, χρῆσις πολυειδὴς καὶ δὲν πρέπει νὰ
 μας ξενίσῃ ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τῇ ἀπέ
 θωκαν τὴν προσηγορίαν Cyprium, ἀνα
 καλυῦσαν τὴν νῆσον αὐτὴν (Cyprus), ἐν
 θα ἀνιρεύθη καὶ κατεργάσθη ποικιλοτρό
 πως. Δὲν φαίνεται ὅτι ὁ σίδηρος ἐξεμι
 ταλλεύθη ἐν Κύπρῳ, μολονότι εἶναι ἐκεῖ
 κοινότατος· τοῦτο ἐπικυροῖ τὴν γενικῶς
 παριδεδεγμένην ἰδέαν ὅτι ὁ σίδηρος ἐξε
 ργάσθη πολλῶν βραδύτερον τοῦ χαλκοῦ.
 Δὲν ἦσαν μόνοι τὰ μέταλλα ὁ μόνος

ὄρυκτος πλούτος. Οἱ σκληροὶ λίθοι τῶν
 Ὀλυμπίων ὁρέων ὑπῆρξαν λίαν περιζήτη
 τοι· εἶναι γνωστὸν ὅποιαν ἀξίαν ἀπέδιδον οἱ
 ἀρχαῖοι εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν λίθων.
 Κατὰ τὴν τελειότητα τῶν τε ἐγγλύφων καὶ
 ἀναγλύφων δακτυλιολίδων οἱ μεταγενέ
 τεροι ὑπεροῦσιν. Ἐπισκεπτόμενός τις ἐν
 Ῥώμῃ, Νεαπόλει ἢ Φλωρεντίᾳ τὰ δωμά
 τια τῶν πολυτίμων λίθων, ξενίζεται ἐπὶ
 τῇ ποικιλίᾳ τῶν λίθων, ὧν ἐγένετο χρῆ
 σις. Ὁ ἱάσπις τῆς Κύπρου εἶναι ἰδίᾳ ἀ
 ξιοσημείωτος· ἤθελεν εἶσθαι προσφύεσα
 τον διὰ τὰ περικαλλῆ μωσαϊκὰ ἐκ σκλη
 ροῦ λίθου, ὅπερ εἰσέτι κατεργάζονται ἐν
 Φλωρεντίᾳ. Ὁ ἱάσπις εἶναι ἀφθονώτατος·
 βλέπει τις πρασίνους ἱάσπιδας, κιτρινὸν
 χρυαὸν καὶ ἐρυθροὺς, ὅλους φαινοτάτους. Τὸ
 λίθινον κρύσταλλον εἶναι κοινόν· ἡ οὐσία αὐ
 γὴ ἐγένετο ἀντικείμενον παρὰ τοῖς ἀρχαί
 οῖς τόσῳ παραδόξου ὑποθέσεως, ὥστε
 οἱ καθ' ἡμᾶς φυσιολόγοι μόλις δύνανται
 νὰ τὴν συλλάβωσιν. Ἐφρονεῖτο ὅτι τὸ λί
 θινον κρύσταλλον οὐδὲν ἕτερον ἢ ἡ ὕδωρ

σθεναρώς πεπηγμένον. "Εύρίσκεται, λέγει ὁ Πλίνιος, ἐκεῖ ἐνθα ὁ πάγος πυκνοῖ τὰς χιόνας τοῦ χειμῶνος καὶ βεβαίως εἶναι πάγος." Οἱ συγγραφεῖς ὑποδεικνύουσιν ἐν Κύπρῳ τὸν ἀχάτην, τὸν sanguinon καὶ τὸν παιδέρωτά [paederos.] Ἐκ τῶν περιγραφῶν τῶν ἐξάγεται ὅτι αἱ δύο γελευταῖαι αὐταὶ οὐσίαι εἰσὶν ὁ ὁπάλλιος. Ὁρυκτόν τι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀπεκατέσθη Κύπριος ἀδάμας. Οἱ νεώτεροι περιηγηταὶ ὑπέλαβον ὅτι ἦν ἀκραιφνὲς λίθινον κρύσταλλον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι παραδεκτόν, διότι οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ἀκριβέστατα ἐγίνωσκον τὸ σχῆμα τῶν κουαρκίων κρυστάλλων δὲν ἠδύναντο νὰ συγχύσωσι τὰ κρύσταλλα ταῦτα μετὰ τῶν τῶν ἀδαμάντων, δύο πράγματα ἀλλήλων διάφορα. Εὖρον ὄρυκτόν καλούμενον ἀνάγκιμον, ὅπερ ἐστὶ δὲ ἀφανὲς καὶ διαγινώσκον ἐκ κρυστάλλων περικαλλέστατα καὶ τοῦ αὐτοῦ συστήματος τοῦ τῶν ἀδαμάντων. Πιθανῶς αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία, ἣν ἀπεκάλεσαν κύπριον ἀδάμαντα τοῦτο τυγχάνει τοσοῦτον μῖλλον πισυετὸν, καθ' ὅσον Στέφανος ὁ Λουζιτανὸς ὑπέδειξε τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐν λόγῳ ἀδαμάντων ἐν τῷ ἰδίῳ χώρῳ, εἶδα συνήθρῳσι τὰ περικαλλέστερα κρύσταλλα τοῦ ἀναλκίου. Ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι ἰλάλησαν περὶ τοῦ σμαράγδου τῆς Κύπρου, ἀλλ' εἶναι πιθανώτατον οἱ πλείοντες τῶν σμαράγδων τούτων νὰ μὴ ὦσιν ἢ ὄρυκτὰ ὑπόχαλκα ἢ κουάρκια πρασινόχροα. Πράγματι, ὁ Πλίνιος περιγράφει τοὺς σμαράγδους τούτους ἔχοντας μῆκος τεσσάρων καὶ δέκα πήχεων· οὐδέποτε ἐγινώσθησαν λίθοι τοιοῦτοι τοιοῦτον ἔχοντες μῆκος. Ὁ Πλίνιος διηγεῖται προσέτι ὅτι ἐν Κύπρῳ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ βασιλέως Ἑρμῖα, παρὰ τὰ ἰχθυοτροφεία, ὑ

πῆρχε μάρμαρινος λέων, οὐτινος ἐκάτε-
ρος τῶν ὀφθαλμῶν ἀπετελεῖτο ὑφ' ἐνός
σμαράγδου· τὸ ἀπὸ τεύτων ριπτόμενον
πῦρ εἰσίδυει ἄχρι τῶν κυμάτων εἰς
τρόποι, ὥστε οἱ θύνητοι πεφοβισμένοι ἔφευ-
γον. Ἐπὶ πολὺ οἱ ἄλιεῖς ἐξεπλήττοντο
ἐπὶ τῇ πράγματι· τέλος ἀφῆρσαν τοὺς
σμαράγδους ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ λέον-

τος.” Ἀλλὰ τοιοῦτοι λίθοι ἤθελον ἔχει
ἄπειρον τὴν ἀξίαν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν
ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξετίθεντο παρὰ τὰς ἀ-
κτὰς τῆς θαλάσσης. Ὅρα τις προσέ-
τι σημειωμένα ἐν ταῖς τῶν ἀρχαίων συγ-
γραφαῖς πολυάριθμα ὀρυκτὰ προσφυῇ τῇ
Κύπρῳ· τὸ χρῶμα, τὸν ἀρμενικὸν λί-
θον, τὸν ἀμίαντον κτλ. Ἀδιστάκτως ἡ
τῶν ὀρυκτῶν τούτων ἐκμετάλλευσις συνε-
τέλεσεν εἰς τὴν ἐνημερίαν τῆς νήσου.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ ἡ
διὰ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς οὐσιωδῶς ἐξήρ-
τηται ἐκ τοῦ ὑλικοῦ, ὅπερ περιέχει τὸ ἔ-
δαφος. Ὁ Θεόφραστος δικαίως παρητή-
ρησεν ὅτι ἡ Κύπρος τυγχάνει ἡ περιο-
χὴ ἐνθα ὁ γύψος εἶναι ὁ ὠραιότερος καὶ
ἀφθονώτερος ἢ ἡ ἡσος αὕτη ἐπὶ προσέ-
τι προμηθευμένη ἐκ καλοῦ τιτανώδους
λίθου· δὲν περιέχει ἀληθῆ μάρμαρα,
ἀλλ' αἱ ἀκταὶ τῆς περιβάλλονται ὑπὸ
λιθοτομίας ἢ οἰκοδόμησις οὕτω εἶναι ἐν-
θιωτέρα ἢ ἄλλου· ὁ μεσαίων ἰφῆκε
πολλὰ λείψανα μεγαλοπρεπῶν μνημείων
καὶ ὁ Στράβων μᾶς λέγει ὅτι ἡ Πάφος ἐ-
κέκτητο νῶν περιεκαλλέστατον· ἀτυχῶς
ὁ λίθος δὲν διαρκεῖ κατὰ τὸ μύρμα-
ρον· οἱ νῆσοι ἐκεῖνοι κατέπεσον ἐνῶ οἱ
τῆς Ἰλλυρίας, ἀνεγερθέντες ἐκ μαρμάρου
τῆς Πεντέλης καὶ τῆς Πάρου, μένου-
σιν ὄρθιοι, αἰωνόδια πορτύρια τοῦ θα-
λασσιάρχου τοῦ Φειδίου. Ἡ ἔλλειψις μαρμάρου
ὑπῆρξε πρόσκομμα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν.

τῆς γλυπτικῆς. Τὸ μόνον Κύπριον ἀγαλ-
μα, περὶ οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἐλάλησαν μετ'
ἐγκωμίων, εἶναι τὸ τοῦ Πηγμαλίωνος, ἐ-
λεφάντινον καὶ τοσούτῳ περιεπαλλές, ὥστε
παρεβλήθη πρὸς γυναῖκα ζῶσαν. Ἀπικε-
μίσσμεν ἐξ Ἰδαλίου πολυάριθμα ἀγάλμα-
τα, ἀναθήματα πιθανῶς τῇ Ἀφροδίτῃ.—
Ταῦτα ἐξ ἀργίλλου ὀπτῆς ἢ ἐκ τιτανώ-
δους λίθου· οἱσὶ τέχνῃς τὰ μάλα θαυμά-
σιον.

[ἀκολουθεῖ.]